

la en ocasió del seu setanta-cinquè aniversari, que va publicar la Societat Catalana d'Estudis Històrics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans. En aquells anys, Cabestany i qui escriu aquests mots vàrem treballar plegats per tirar endavant els *Estudis* i vàrem fer-ho conjuntament amb Carme Batlle, Maria Mercè Costa, M. Teresa Ferrer, Josep M. Font i Rius, Anscari M. Mundó i Manuel Riu. L'homenatge d'avui ha de portar una doble signatura, que d'alguna manera és una mateixa: la de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, amb la qual col·laborà en uns anys difícils, i la de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, que avui acull aquesta semblança d'homenatge.

Text llegit pel senyor Jaume Sobrequés i Callicó en el Ple del dia 7 d'octubre de 2013

Josep Carreras i Barnés

(9.3.1943 - 18.4.2014)

El 14 de febrer de 2014, la Facultat de Medicina celebrà l'acte d'homenatge a Josep Carreras i Barnés, catedràtic emèrit d'aquesta facultat i un dels principals impulsors de la bioquímica a Catalunya durant els últims quaranta anys, que va morir el 20 d'abril passat.

Nascut a Palamós el 1943, en el si d'una família de mestres, va aprendre els valors de la responsabilitat, l'esforç, la disciplina i l'ordre, que acabarien cristal·litzant en una persona realment brillant i treballadora. Ell ho recordava sovint quan deia que havia de fer les coses bé i que, si no podia, era millor deixar-les per a altres persones. Va estudiar batxillerat a Palamós i a Girona. El 1959 es traslladà a Barcelona per estudiar medicina i es va llicenciar el 1965 amb premi extraordinari. Dels estudis, li va interessar especialment

la fisiologia i va ingressar com a alumne intern a la Càtedra de Fisiologia dirigida per Santiago Vidal Sivilla, que fou el director de la seva tesi doctoral *Influencias de los iones salinos sobre el fraccionamiento cromatográfico de la bilirrubina* (1969). En aquesta etapa de formació va entendre que si volia comprendre els mecanismes fisiològics havia de buscar-los en els aspectes moleculars. Així, es va decantar per la bioquímica i va fer una estada postdoctoral al Departament de Fisiologia i Biologia Molecular del Centre Mèdic de la Universitat de Kansas, sota la direcció de Santiago Grisolí, on va investigar el mecanisme catalític de les fosfoglicerat mutases.

El 1971 es reincorporà a la Facultat de Medicina de Barcelona i residí durant cinc anys al Col·legi Major Universitari Sant Pau, on exercí una important tasca formativa entre joves estudiants. Era bon mestre, gran comunicador i amant dels debats; li agradava provocar i sempre impactava els joves estudiants que no estaven avesats a la proximitat i l'acolliment dels mestres. Es va dedicar intensament a la vida universitària i va organitzar un bon laboratori —tenint en compte les limitacions de l'època—, on dugué a terme investigacions rellevants sobre els aminoàcids essencials en els centres actius de les diferents fosfoglicerat mutases. Els resultats assolits en l'estudi d'aquests enzims han esdevingut importants en la comprensió dels mecanismes moleculars que regulen el metabolisme dels glícids en diferents situacions fisiològiques i patològiques. Pel seu treball científic en l'estudi de l'enzimologia i regulació del metabolisme, va rebre, el 1991, la Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic i tecnològic de la Generalitat de Catalunya.

La docència va ocupar una part molt important del seu treball, sobretot els darrers anys. Innovador, expert, defensor de la integració de continguts, va organitzar programes de bioquímica basats en objectius operatius d'aprenentatge i va aconseguir integrar les assignatures bàsiques dels estudis de medicina, encara que l'alta dedicació a la docència que el programa requeria als professors i el fet que la recerca fos predominant en la promoció acadèmica va fer que la majoria renunciessin a continuar el projecte. Des dels primers anys de la seva reincorporació, va organitzar seminaris de cinètica i regulació enzimàtica i de patologia molecular, que es convertirien en assignatures optatives. Va participar activament en l'elaboració dels nous plans d'estudi i en el disseny de les competències professionals dels graduats en medicina, i va impulsar els estudis del màster i grau de medicina molecular. Va ser un dels creadors del grup d'ensenyament de bioquímica de la Sociedad Española de Bioquímica y Biología Molecular i també en fou coordinador (1983-1986 i 1997-2000). Va ser president de les societats catalana i espanyola d'Educació Mèdica. Pels seus mèrits va ser guardonat amb distincions, com l'Award for Teaching in Health Medical Promotion Foundation (1992), l'Excellence in Medical Education (1996), la Distinció Jaume Vicens Vives a la qualitat docent universitària (Genera-

litat de Catalunya, 2007), l'Excel·lència Professional (Col·legi de Metges de Barcelona, 2004) i el Premi Antonio Gallego d'Educació Mèdica (2013).

Josep Carreras va dedicar una part notable de la seva activitat a tasques de direcció i gestió. El seu caràcter fort i poc conformista el duia a no transigir en allò que creia injust. Per això va deixar diferents càrrecs abans que se li exhaurís el mandat. Va ser vicedegà i degà de la Facultat de Medicina (1982-1984), impulsà la docència en català, instaurà *numerus clausus*, en un moment on entraven més de dos mil estudiants a primer curs. Introduí les lliçons sobre Ramón y Cajal i August Pi i Sunyer i inicià les obres de la facultat (1984).

La seva maduresa científica i intel·lectual el va dur a participar activament en diferents societats científiques. La seva relació amb l'IEC ha estat llarga i fructífera. Fou president de la Societat Catalana de Biologia (1985-1989) i el 1990 va ingressar com a membre numerari de la secció de Ciències Biològiques, de la qual fou president durant el període 1992-1994 i, posteriorment, vicepresident de l'IEC en dues ocasions (1995-1998 i 2001-2002). Va col·laborar en la primera i la segona edició del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut, revisant els termes de la seva especialitat i, també, en la redacció de la renovació dels Estatuts. Era també, des de l'any 2006, membre numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, de la qual fou secretari general (2011-2013) i director de la revista (2008-2013).

Text llegit pel senyor Ramon Bartrons i Bach en el Ple del dia 19 de maig de 2014